

شمسی فضل الهیی بازیگر و صداپیشه تئاتر، رادیو، تلویزیون و سینما در گفت‌وگو با روزنامه «صبا» در خصوص فیلم مستند و تفاوت آن با فیلم‌های داستانی، عنوان کرد: فیلم مستند دربیچه‌ای به ناشناخته‌های جهانی است که در آن زندگی می‌کنیم و تفاوت آن با فیلم داستانی در این است که فیلم داستانی گردهبرداری می‌کند و توان بیان واضح حقیقت را ندارد. این دوربین مستند است که می‌تواند به زوایای پنهان و پیدا سر بزند و ما را تا حدودی از اسرار و شگفتی‌های جهان آگاه کند. در صورتی که داستان آنقدر آزادی عمل ندارد.

او به اهمیت مستند در جامعه اشاره کرد و گفت: از آنجا که مستند جایگاه والا و ارزشمندی دارد و بیان آن بسیار زیباتر از قصه است، در نتیجه بیشتر باید مورد توجه واقع شود. مستندهای خاص هزینه‌بر هستند و باید برای این‌گونه مستندها بودجه‌های ویژه در نظر بگیرند. وقتی بشر این امکان را پیدا کرد که جزییات طبیعت را به تصویر بکشد و اتفاقات را با سرعت بسیار کم به انسان نشان دهد، آنجا بود که ما دانستیم که مثلا چگونه پروانه از پيله‌اش جدا می‌شود و نقش فیلم‌های مستند پرنگ شد.

بازیگر فیلم سینمایی «یه حبه قند» و «بانی‌چاو» ادامه داد: مستند، رازهای بزرگی را آشکار می‌کند و در زمینه‌های مختلف از طبیعت و زیبایی‌ش گرافته تا زندگی اجتماعی مردم و حکومت‌ها، علوم مختلف از جمله علم پزشکی را به تصویر کشیده و دانش بشری را ارتقا می‌بخشد.

دوبلور و گوینده رادیو به تجربه گویندگی‌اش برای یک مستند پرداخت و گفت: سال‌ها پیش وقتی نریشن مستندی در مورد صنایع دستی را گفتم بسیار لذت بردم. در آن مستند زیبا با این که من گلیم، گبه یا پارچه نیاftم ولی آموختم که چگونه یک پارچه بی‌ظلیر و پراز نقش و نگار با زحمات زن و مرد و کودک و جوان بافته می‌شود تا به دست ما برسد.

او در ادامه به نوع نگاه مستندسازان در اثرگذاری یک مستند تاکید کرده و توضیح داد: زمانی برای فیلم «شیر سنگی» آقای جوزانی سفری

شمسی فضل‌اللهی در گفت‌وگو با «صبا»:

مستند جایگاه والایی دارد

<div><div></div>ندا حسنی</div>
<div><div></div>گفت و گو</div>

شمسی فضل‌اللهی، بازیگری را با تئاتر «دختر ایرانی» آغاز کرد. اولین بار در ۱۸سالگی با «آسمون جول» جلوی دوربین رفت و در ۱۹سالگی با گویندگی نمایش‌های رادیویی، وارد رادیو و سپس دوبلاژ شد. صدای ماندگار او را در کارتون «بامزی» به یاد داریم. اولین بازی او در تلویزیون با سریال «امیرکبیر» رقم خورد و «شیر سنگی» اولین تجربه سینمایی‌اش بود. این بانوی هنرمند در پنجاه کار تلویزیونی ۲۵ کار سینمایی و ۲۰ کار صحنه‌ای حضور داشته است. آخرین کاری که فضل‌اللهی در آن حضور داشت سریال «بوی باران» بود که از شبکه یک سیما پخش شد. با این هنرمند پیشکسوت گفت‌وگویی داشتیم که در ادامه می‌خوانید.

مستندگونه به ایلات عشایر داشتیم و مدتی با این مردم گرم و صمیمی در

چادر زندگی کردیم. نحوه زندگی، زحمت و سختی که عشایر برای گذران زندگی روزمره می‌کشیدند، نحوه و نوع آشپزی، خوردن غذاهای سالم با طعم خاص، صمیمیت و مهربانی همه را از نزدیک دیدیم و لمس کردیم که تجربه بسیار لذت‌بخشی برای من و همراهانم بود.

این بانوی هنرمند در ادامه گفت: گویی آنجا طعم همه چیز و کلاطعم زندگی متفاوت بود. آب معدنی در جه‌یک از چشمه‌های طبیعی. همه چیز عالی و در جه یک بود. خانه‌های خشتی که در عین سادگی با سبک خاصی درست شده بود. حال اگر مستندسازی با افکار هوشمندانه و نگاه متفاوت خود بتواند چنین زندگی ساده صمیمی و سالم را به تصویر بکشد در نتیجه خواهد توانست بر تاثیرپذیری مردم برای داشتن زندگی سلامت و سالمی بیفزاید.

صداپیشه سریال‌های خاطره‌انگیز «خانه کوچک» و «سال‌های دور از خانه» متذکر شد: این روزها واژه‌هایی بین مردم رنگ باخته‌اند واژه‌هایی مثل انسانیت، صداقت، صمیمیت، قانع بودن و شکر گزار بودن که زندگی ماشینی در از بین بردن آن‌ها بی‌تاثیر نبوده است. اگر همه این واژگان به درستی و با دوربین یک مستندساز در زندگی ساده همین ایلات به تصویر درآید می‌تواند همه آن‌ها را در ما بیدار کند و به قول سهراب سپهری نگاه‌ها را پاک کند و بشوید؛ چشم‌ها را باید شست.

او در قیاس قاب تلویزیون برای مستند با قاب سینما اظهار کرد: هر دو برای نمایش مستند مناسب هستند و محاسنی دارند. اگر مستندی ساخته شده که در حد سینما جذاب است و کیفیت تصاویر آن قابل نمایش بر پرده سینماس‌ت چه بهتر که آن مستند در سینما دیده شود. اما تلویزیون هم محاسنی دارد اتفاقا خود من به‌عینه دیدم که در یک روستا خانواده‌ها دور هم جمع شده و از همین تلویزیون‌های تخت بزرگ داشتند و تصاویر را باکیفیت مطلوبی می‌دیدند. از همین جا می‌توان به فراگیر بودن تلویزیون و تاثیرگذاری آن پی برد.

بازیگر سریال «کمند خاطرات» کاری از زنده‌یاد سیدضیاءالدین دری افزود: این تاثیرگذاری به شرطی انجام‌شدنی است که فیلم‌های مستند خوبی هم ساخته شوند؛ چرا که خود من با دیدن فیلم‌های بد ناراحت و اندوهگین می‌شوم. برخی اوقات فیلمسازان آنقدر در گیر حواشی و سفارشی‌سازی می‌شوند که اصل ماجرا و نگاه هنری در مستند کم‌رنگ می‌شود.

او در ادامه با اشاره به مستندی که نریشن آن را سال‌ها پیش گویندگی کرده است، گفت: برخی مستندها به‌قدری زیبا ساخته می‌شوند که می‌توانند حتی چندین دهه نیز ذهن ما را به خود مشغول کنند؛ در سال‌های دور شرکت والت‌دیزنی مستندی در خصوص زندگی مرغان مهاجری که تخم می‌گذاشتند و بچه‌دار می‌شدند و به‌ناگاه لاشخورهایی همان جوجه‌ها را می‌بلعیدند، ساخته بود. من گویندگی آن مستند را انجام دادم و هنوز پس از گذشت سالیان زیاد، تصاویر و جزییات آن مستند زیبا و تاثیر گذار را به‌خاطر دارم.

بانوی پیشکسوت بازیگری و صداپیشگی خاطر نشان کرد: یکی از تفاوت‌های بزرگ فیلم‌ها و مستندهای ایران با جهان در همین جزیی‌نگری و پرداختن به جزییات است. ما در فیلمسازی خیلی وقت‌ها به جزییات نمی‌پردازیم در صورتی که در فیلم‌های جهانی وقتی قرار است کاری ساخته و سوژه‌ای دنبال شود، طرح جزییات در اولویت قرار می‌گیرد.

او در خاتمه یادآور شد: جزییات در بازیگری هم اهمیت دارد و جزو بزرگ‌ترین درس‌های بازیگری است؛ کلیات را همه می‌دانیم، این جزییات است که ما را می‌سازد و همین جزییات شگفت‌انگیز است که تماشاگر نیاز دارد و ذهن او را به خود معطوف می‌کند.

جشنواره مستند سیما از ۱۵ تیرماه با پخش مستندهای پذیرفته‌شده در بخش مسابقه کار خود را در شبکه مستند آغاز کرد و پخش این آثار تا اواخر شهر بورماه ادامه داشت. مراسم اختتامیه جشنواره مستند در آذرماه برگزار خواهد شد.

یادداشت

درباره برنامه «فیلم نوشت» شبکه آی فیلم

یک فیلمنامه، یک تجربه

سیدرضا صائمی

واقعیت این است که نویسندگان و فیلمنامه‌نویسان در سپهر سینما و تلویزیون مظلوم بوده‌اند و به اندازه سهم و نقشی که در خلق یک اثر دارند، دیده نشده و قدر نمی‌بینند. فقط وقتی که نقد و نقادی گل می‌کند و معایب و ضعف‌های کار تحلیل می‌شود، نوک پیکان حمله اغلب به سمت آن‌هاست. در برنامه‌های سینمایی تلویزیون نیز کمتر به آن‌ها و به این حرفه توجه شده و نگاه اختصاصی و تخصصی به این حوزه کم است. از این‌رو تولید برنامه‌ای مثل «فیلم‌نوشت» را باید به فال نیک گرفت و بیشتر درباره آن گفت و نوشت؛ برنامه‌ای به تهیه‌کنندگی ناهید دل آگاه که پیش از این برنامه خوب «یک فیلم، یک تجربه» را در شبکه چهارم سیما به روی آنتن برد که به‌ویژه از سوی علاقه‌مندان سینما و تلویزیون مورد توجه و استقبال قرار گرفت.

حالا او با همان روش و نگرش به همراه ارغوان تجلی که کارگردانی برنامه را به عهده دارد در برنامه «فیلم‌نوشت» تلاش می‌کند تا به نقد، بررسی، گفت‌وگو و مباحثه درباره فیلمنامه سریال‌های پرمخاطب تلویزیون بپردازد. قطعا وقتی سریالی پرمخاطب می‌شود پیش از هر چیز و گاه بیش از هر چیز، فیلمنامه قابل توجهی داشته و توانسته قصه و شخصیت‌هایش را به‌خوبی شکل داده و روایت کند که مخاطب را با خود همراه کرده است.

مخاطبان عادی، اغلب بازیگران و عوامل جلوسوی دوربین را می‌شناسند؛ همان شخصیت‌ها و نقش‌هایی که بازیگران در کسوت آن‌ها تجلی می‌کنند و دیده می‌شوند اما این که آن شخصیت یا قصه چگونه شکل گرفته و چه فرایندی را برای خلق شدن طی کرده، خود قصه‌ای جذاب و شنیدنی است که حکایت و روایت آن را می‌توان در این برنامه دنبال کرد.

برنامه «فیلم‌نوشت» چند کارکرد مهم دارد؛ اول این که مخاطب را با فرایند تولید یک سریال از منظر نگارشی و متنی آشنا می‌کند، دوم این که فرصتی برای تجزیه و تحلیل فیلمنامه‌ها فراهم می‌کند، مردم را با نویسندگان آثاری که دوست داشتند و دنبال کردند آشنا می‌کند و فرصت خوبی است برای پیوند و آشنایی بیشتر مخاطبان و نویسندگان، ضمن این‌که به شکل ضمنی فرصتی برای علاقه‌مندان نویسندگی و فیلمنامه‌نویسی فراهم می‌کند تا به شکل نسبی با مبانی و قواعد فیلمنامه‌نویسی آشنا شوند و از تجربه‌های عملی فیلمنامه‌نویسان استفاده کنند.

در واقع دو ویژگی مهم را می‌توان برای برنامه «فیلم‌نوشت» لحاظ کرد: کارکرد آموزشی و انگیزشی. چه‌بسا مخاطبانی که به حوزه فیلمنامه‌نویسی و نویسندگی علاقه دارند با تماشای این برنامه شوق و انگیزه نگارش و تصمیم برای یادگیری فیلمنامه‌نویسی در آن‌ها برانگیخته شود و در این مسیر گام بردارند. مصاحبه و گفت‌وگو با فیلمنامه‌نویسان و حرف‌های آن‌ها درباره یک تجربه عملی در حوزه فیلمنامه‌نویسی واجد بهترین آموزه‌های یادگیری است که شاید در کلاس‌های صرفا تئوریک نتوان به آن‌ها دست یافت. البته در این برنامه گاهی از تهیه‌کنندگان و بازیگران یک سریال هم دعوت می‌شود که آن‌ها نیز درباره متن و فیلمنامه حرف بزنند. این گفت‌وگوها کمک می‌کند تا مثلا نحوه مواجهه یک بازیگر با متنی که باید بازی کند و چالش‌های احتمالی که با متن دارد آشکار شود که خود این مسئله به درک بهتر و جزیی‌تر ساختار یک فیلمنامه یا فیلم‌نوشت کمک می‌کند. نکته جالب این که عوامل این برنامه عنوان «فیلم‌نوشت» را برای اسم برنامه به جای فیلمنامه انتخاب کرده‌اند که به توصیه برخی از سینماگران بنام مثل مسعود کیمیایی که خودش همواره از این اصطلاح استفاده می‌کند، واژه درست‌تری است.

«فیلم‌نوشت» در انتخاب سوژه‌های خود به سراغ سریال‌های فاخر و به‌اصطلاح الف ویژه رفته که نگارش متن آن قطعا از یک سریال عادی دشوارتر و پیچیده‌تر است. سریال‌هایی مثل «شوق پرواز»، «خاک سرخ» و «گل پامچال» نمونه‌هایی از مجموعه‌های تلویزیونی هستند که در این برنامه مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرند. بدیهی است تحلیل ساختار متنی و فیلمنامه‌ای یک سریال بزرگ، ظرفیت بیشتری برای بیان آموزه‌ها و تجربه‌ها در حوزه فیلمنامه‌نویسی دارد و می‌تواند به مخاطب کمک کند تا با ساختمان و فوندانسیون یک اثر نمایشی که از آن خاطره دارد آشنا شود. در واقع برنامه «فیلم‌نوشت» روایتی از پشت‌صحنه فیلمنامه‌هاست و می‌توان آن را یک زیرمتن تلویزیونی درباره متن‌های تلویزیونی دانست. فارغ از این موارد، برنامه «فیلم‌نوشت» لذت تجربه نوشتاری را هم برای مخاطبانش میسر می‌کند مخاطبی که در یک خوانش متفاوت یا آثاری که قبلا دیده، مواجه می‌شود. اگر شما هم علاقه‌مند به فیلمنامه‌نویسی و نویسندگی هستید تماشای این برنامه را در شبکه آی‌فیلم از دست ندهید. دست خالی بر نمی‌گردید!